

# Pohjois-Savon hyvinvointialueen omavalvontaohjelma ja suunnitelma laadunhallinnasta vuosille 2023–2024

## Sisällys

1. Johdanto .....	1
2. Valvonnan kohdentaminen .....	2
3. Valvonnan vastuut ja raportointi .....	3
4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumisen seuranta .....	4
5. Havaittujen puutteellisuuden korjaaminen .....	5
6.1 Hyvinvointialueen toteuttama valvonta 2023 .....	6
6.2 Hyvinvointialueen toteuttama valvonta 2024 .....	6
6.3 Valvonnan painopisteet vuosina 2023 ja 2024 .....	7
7. Tarvittavat resurssit .....	7
8. Raportointi .....	8

## 1. Johdanto

Vuoden 2023 ajan hyvinvointialuetta ohjaa **Järjestämislaki** (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021), jonka mukaan hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on toiminnassaan varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen. Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on toimintansa omavalvonnassaan erityisesti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista. Omavalvonta toimii kiinteässä yhteistyössä sisäisen valvonnan ja asiakas- ja potilasturvallisuusyksikön kanssa. Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista **omavalvontaohjelma**. Ohjelma on strateginen asiakirja, jossa määritellään, miten edellä mainittujen veloitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on todettava, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumisesta, turvallisuutta ja laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvontaohjelman osana ovat laissa erikseen säädetty **omavalvonta- ja asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelmat**. Palveluntuottajien on laadittava omavalvontasuunnitelma tuottamiensa palvelujen osalta.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava hyvinvointialueen julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla. Omavalvontaohjelman ohjaamana tehdyt omavalvontasuunnitelmat on jokaisen yksikön myös julkaistava niin, että palvelujen käyttäjillä on mahdollisuus tutustua niihin erikseen pyytämättä.

Hyvinvointialueen on järjestämisvastuunsa nojalla ohjattava ja valvottava itse tuottamaansa ja hankkimaansa yksityistä palvelutuotantoa sekä näiden alihankkijoita. Jos palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenee epäkohtia tai puutteita, hyvinvointialueen on ohjattava palveluntuottajaa tai tarvittaessa pyydyttävä palveluntuottajalta ja tämän alihankkijalta asiasta selvitystä asettamassaan riittävässä määräajassa. Epäkohtien tai puutteiden ilmettyä hyvinvointialueen on vaadittava niiden korjaamista asettamassaan riittävässä määräajassa. Jos on kyse asiakas- tai potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavista epäkohdista tai puutteista, hyvinvointialueen on vaadittava niiden välitöntä korjaamista. Sotevalvontayksikön tehtävänä on seurata yksiköiden omavalvontasuunnitelmien mukaista toimintaa ja sitä, että havaitut puutteet korjataan.

Valmistelussa olevan **Valvontalain** (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta) mukaan vuoden 2024 alusta sekä palvelunjärjestäjänä toimivan hyvinvointialueen että palveluntuottajan tulee laatia omavalvontaohjelma.

Tämä Pohjois-Savon hyvinvointialueen omavalvontaohjelma sisältää hyvinvointialueelle kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden **valvonnan ja omavalvonnan periaatteet**.

Tämä valvontaohjelma koskee kahta seuraavaa vuotta 2023-2024. Hyvinvointialueen valvontatehtävään kuuluu vielä vuonna 2023 lausuntojen antaminen yksityisiä sosiaalipalveluja tuottavien yritysten lupahakemuksiin, lausunnot yksityisten ilmoituksenvaraisten sosiaalipalvelujen yrityksistä sekä terveydenhuollon ennakkollinen valvonta. Valvontalaki muuttaa tämän ohjaus- ja neuvontatehtävän Itä-Suomen Aluehallintovirastolle.

#### Tavoitteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon omavalvontaohjelman tavoitteena on parantaa asiakas- ja potilasturvallisuutta ja sitä kautta tuottaa lisäarvoa hyvinvointialueelle ja sen asukkaille. Omavalvontaohjelman perustehtävä on sama kuin muullakin sosiaali- ja terveystalouden valvonnalla eli varmistaa, että ihmiset saavat perusoikeuksien heille turvaamat, tarpeidensa mukaiset palvelut oikeaan aikaan, yhdenvertaisesti ja saavutettavasti, laadukkaasti ja turvallisesti. Tavoitteeseen päästään varmistamalla hyvä johtaminen, riittävät henkilöstöresurssit, henkilöstön osaaminen sekä sujuvat työprosessit. Onnistuminen varmistetaan palvelujen laadun ja turvallisuuden seurannalla ja valvonnalla sekä prosessien jatkuvalla kehittämisellä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa korostuu palveluntuottajan oma vastuu toiminnan asianmukaisuudesta ja tuottamiensa palvelujen laadusta sekä asiakas- ja potilasturvallisuudesta. Omavalvontaa on toteutettava palveluyksikön päivittäisessä toiminnassa, ja siihen sisältyy myös henkilöstön riittävyyden jatkuva seuranta.

## 2. Valvonnan kohdentaminen

Valvonnan keskeiset painopisteet määritellään Valviran valvontaohjelmassa. Hyvinvointialueen omavalvontaohjelman mukainen **suunnitelmallinen valvonta** kohdistetaan riskiperusteisesti sinne, missä hyvinvointialueen valvonnan ja valvontaviranomaisten asiantuntemuksen mukaan on palvelujen saatavuudessa, laadussa tai oikea-aikaisuudessa suurimmat puutteet. Valvottavien kohteiden valvontahistoria on olennainen osa riskiperusteisen valvonnan kohdentamista. Valvontaa kohdennetaan erityisesti erityisen tuen tarpeessa oleville asiakasryhmille.

Keskeisiä riskejä sosiaali- ja terveydenhuollossa hyvinvointialueen aloittaessa ovat esimerkiksi osaavan henkilökunnan saatavuus, henkilöstömitoituksen toteutuminen ja palvelujen saatavuus 24/7 sekä niiden alueellinen tasapuolisuus sekä yhdenvertainen toteutuminen.

Valvonta kohdistuu hoidon, hoivan ja palvelujen laatuun, saatavuuteen ja vaikuttavuuteen, muihin asiakkaan tai potilaan oikeuksiin liittyviin kysymyksiin, asiakas- ja potilastietojen kirjaamisen ja käsittelyn

asianmukaisuuteen sekä esimerkiksi lääkehoidon toteutukseen yksikössä. Valvontaan kuuluvat myös tilojen, lääkinnällisten laitteiden, välineiden ja tietojärjestelmien asianmukaisuuden varmistaminen.

Valvontaan liittyvällä ohjauksella ja neuvonnalla varmistetaan asiakkaiden perusoikeuksien toteutuminen. Ohjauksen avulla tuetaan palveluyksikköä kehittämään toimintaansa niin, että se on lainmukaista ja täyttää asiakas- ja potilasturvallisuuden vaatimukset. Samalla varmistetaan omavalvonnan toteutuminen ja se, että toiminta täyttää sopimuksen vaatimukset. Vaikuttava valvonta edellyttää aktiivista ja avointa yhteistyötä hyvinvointialueen sote-valvojen, palveluntuottajien ja valvovien viranomaisten välillä.

Valvontaa kohdennetaan myös **reaktiivisesti ja ennakkollisesti**. Reaktiivinen valvonta perustuu epäkohtailmoituksiin, huolenilmauksiin tai muussa valvonnassa esille nousseisiin havaintoihin. Ennakollinen valvonta on hyvinvointialueen vastuulla vielä ensimmäisen toimintavuoden aikana; se liittyy aluehallintovirastolle ja Valviralle tehtyihin ilmoituksiin ja hakemuksiin yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta sekä palveluntuottajien ohjaukseen ja neuvontaan.

Ennakollista valvontaa tehdään vuoden 2023 jälkeenkin hyvinvointialueen valvonnassa palvelusetelituotantoon liittyvissä prosesseissa.

### 3. Valvonnan vastuut ja raportointi

Hyvinvointialueen organisaatiossa:

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluehallitus vastaa lakisääteisestä yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta. Sotevalvonnan kokonaisuus kuuluu aluehallituksen alaisen asiakaskokemusjaoston tehtäviin ja toimivaltaan. Asiakaskokemusjaosto vastaa yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien kokonaisvalvonnasta ja koontiraportoinnista aluehallitukselle sekä hyvinvointialueen omien sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien kokonaisvalvonnasta ja koontiraportoinnista.

Lisäksi asiakaskokemusjaosto vastaa palvelujen tasapuolisen saatavuuden ja laadun seurannasta sekä koontiraportoinnista aluehallitukselle, asiakaspalautejärjestelmän järjestämisvastuun linjauksista ja kehittämisestä sekä koontiraporttien seurannasta, asukkaiden aloitteiden käsittelystä sekä tarvittaessa esityksistä aluehallitukselle; palvelupalautteiden käsittelystä (yleinen koonti) sekä esityksistä aluehallitukselle.

Asiakaskokemusjaoston esittelijänä toimii strategia- ja kehittämisjohtaja tai hänen nimeämänsä viranhaltija.

Sotevalvonta organisoituu Pohjois-Savon hyvinvointialueella konsernihallinnossa sijaitsevaan valvontayksikköön omistajaohjaus- ja valvontajohtajan alaisuuteen. Valvontayksikköä johtaa valvontapäällikkö. Yksikössä valvontatehtävää suorittavat virkavastuulla toimivat valvontatarkastajat.

Valvontapäällikkö raportoi valvontayksikön tuottaman valvontatiedon omistajaohjaus- ja valvontajohtajalle, joka sopii strategia- ja kehittämisjohtajan kanssa asian esittelystä asiakaskokemusjaostolle. Valvontapäällikkö raportoi valvontatiedot myös toimialoihin, joita johtavat toimialajohtajat.

Valvontayksikkö tekee lisäksi yhteistyötä vastaavan lääkärin, sosiaalihoitajan ja johtajaylihoitajan kanssa, joilla kaikilla on omat hallintosääntöön kirjatut lakisääteiset ja muut valvontaan liittyvät tehtävänsä. Valvontayksikkö raportoi myös näille viranhaltijoille heidän vastuualueisiinsa liittyvät valvontatiedot.

Vastaava lääkäri toimii terveydenhuoltolain 57 § edellyttämänä terveydenhuollon toimintayksikön vastaavana lääkärinä; johtaa ja valvoo toimintayksikön terveyden- ja sairaanhoitoa, vastaa ja valvoo toiminnan laatua ja potilasturvallisuutta. Sosiaalihoitaja toimii sosiaalihuoltolain 48§ mukaisena hyvinvointialueen sosiaalihuollon johtavana viranhaltijana epäkohtailmoitusten käsittelyn osalta, vastaa sosiaalihuollon ammatillisten ohjeiden antamisesta ja niiden valvonnasta, valvoo osaltaan sosiaalihuollon asiakasturvallisuutta, vastaa sosiaalihuollon viranomaisen velvollisuudesta huolehtia asiakirjojen

tallentamisesta asiakasrekisteriin, vastaa tietoturvasuunnitelman laadinnasta ja sen noudattamisesta ja antaa kirjalliset ohjeet asiakastietojen käsittelystä ja noudatettavista menettelytavoista. Johtajaylihoitaja edistää hoitotyön asiantuntijana palveluiden laatua ja yhdenvertaisuutta sekä tukee palveluprosessien hoidon laadun seurantaan, arviointia ja kehittämistä.

Valvontatieto on pääasiallisesti julkista ja vastuu sen julkaisusta on asiakaskokemusjaostolla.

Toimintayksiköiden omavalvonnassa:

Sosiaalihuollon ja vuoden 2024 alusta myös terveydenhuollon toimintayksikön tai muun toimintakokonaisuudesta vastaavan tahon on laadittava omavalvontasuunnitelma palvelun laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Omavalvontasuunnitelmaa on käytettävä myös asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden jatkuvaa seurantaan varten.

Omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laadimisesta ja seurannasta voidaan säätää tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan omavalvontaan sovelletaan lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 40 §:ssä säädetään.

Jokaisen palveluntuottajan on laadittava omavalvontasuunnitelma, joka tehdään toimintayksikötasolla. Suunnitelman hyväksyy toimintayksikön vastuuhenkilö.

Omavalvonnassa toimintayksiköiden esihenkilöiden tehtävänä on valmistella omavalvontasuunnitelma henkilöstön kanssa ja hyväksyä toimintayksikkönsä omavalvontasuunnitelma ja seurata sen toteutumista. Henkilöstön tulee osallistua omavalvontasuunnitelman laadintaan ja päivittämiseen, toteuttaa sitä sekä raportoida havaitsemistaan puutteista ensisijaisesti omalle esihenkilölle.

Valvontayksikkö seuraa omavalvontasuunnitelmien oikeellisuutta ja toteutumista valvomissaan kohteissa.

## 4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumisen seuranta

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen toteutumista seurataan samoilla perusteilla riippumatta siitä tuottaako hyvinvointialue palvelut itse vai hankkiiko se palvelut muulla tavoin. Palvelujen seurannan yhdenvertaisuus edellyttää, että hyvinvointialue kuvaa tuottamansa tai hankkimansa palvelut.

Hyvinvointialueen hankkiessa palvelut palveluntuottajilta, palvelujen seuranta tapahtuu hyvinvointialueen ja palveluntuottajan välisen sopimuksen kautta.

Palvelujen laissa säädettyjen enimmäis- ja määräaikojen toteutumista seurataan kiireellisen ja kiireettömän palveluntarpeen osalta ja julkaistaan odotusaikoja koskevat tiedot voimassa olevien säädösten mukaisesti. (Terveydenhuoltolaki 55 §, sosiaalihuoltolaki 33 § ja muu sosiaalipalveluja koskeva lainsäädäntö).

Hyvinvointialue seuraa palvelujen laatua esimerkiksi asiakas- ja potilasturvallisuutta koskevien poikkeamailmoitusten kautta. Kunkin palveluntuottajan on kuvattava omavalvontasuunnitelmassaan poikkeamailmoitusten kerääminen ja analysointi sekä raportointi hyvinvointialueelle.

Asiakkaiden/potilaan saaman palvelun laatua ja palvelun yhdenvertaisuutta seurataan myös asiakkaiden palvelusuunnitelmien toteutumisen seurannalla esimerkiksi RAI-järjestelmän avulla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaalla/potilaalla on oikeus tehdä saamastaan palvelusta muistutus tai kantelu, mikäli ei ole palveluun tyytyväinen. Hyvinvointialue seuraa muistutusten ja kanteluiden määrää sekä laatua.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden seurannassa myös asiakkaiden, potilaiden sekä heidän omaistensa ja läheistensä kokemuksilla on tärkeä rooli. Hyvinvointialueen tulee kerätä asiakaspalautetta ja

käyttää sitä tarvittaessa valvonnan kohdentamiseen ja toiminnan kehittämiseen. Asiakkaiden/potilaiden oikeuksien toteutumista seuraavat aktiivisesti potilas- ja sosiaaliasiavastaavat.

## 5. Havaittujen puutteellisuuden korjaaminen

Poikkeamailmoitusten perusteella havaittujen epäkohtien korjaaminen tulee tapahtua ensisijaisesti palveluntuottajan toimesta. Kysymys on ennakolliseen valvontaan painottuvista toimista. Tarkoituksena on näillä toimilla turvata sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja potilaiden hyvän hoidon, hoivan ja huolenpidon toteutuminen. Ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on, että asiakkaan ja potilaan sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamisessa ilmenevät epäkohdat ja puutteet korjataan ja mahdollisiin epäkohdan uhkiin reagoidaan ajoissa.

Palveluntuottajien on kuvattava omavalvontasuunnitelmassaan konkreettisesti, miten havaitut epäkohdat korjataan. Palvelujen saatavuudessa, jatkuvuudessa, turvallisuudessa ja laadussa sekä asiakkaiden yhdenvertaisuudessa havaittujen puutteiden korjaamisesta vastaa palvelutuotannosta vastuussa oleva palveluntuottaja.

Jos yksityisen palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenee epäkohtia tai puutteita, hyvinvointialue ohjaa yksityistä palveluntuottajaa tai tarvittaessa pyytää yksityiseltä palveluntuottajalta ja tämän alihankkijalta asiasta selvitystä määräajassa. Epäkohtien tai puutteiden ilmettyä hyvinvointialue vaatii niiden korjaamista määräajassa. Jos on kyse asiakas- tai potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavista epäkohdista tai puutteista, hyvinvointialue vaatii niiden välitöntä korjaamista.

Asiakas- ja potilasturvallisuuden tilaa seurataan säännöllisesti esimerkiksi vaara- ja haittatapahtuma- sekä poikkeamailmoitusten kautta. Palveluntuottajan on kuvattava omavalvontasuunnitelmassa tai potilasturvallisuussuunnitelmassa em. ilmoitusten kerääminen ja analysointi sekä raportointi hyvinvointialueelle.

Palveluntuottaja korjaa vaaratapahtuma- ja poikkeamailmoitusten perusteella havaitut epäkohdat mahdollisimman pian turvatakseen hyvän hoidon, hoivan ja huolenpidon toteutumisen.

Palveluntuottaja varmistaa, että Sosiaalihuoltolaissa 1301/2014, tulevassa valvontalaissa sekä laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 olevat säädökset henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta on kuvattu omavalvonta- ja potilasturvallisuussuunnitelmissa.

Palveluntuottajalla on velvollisuus ilmoittaa välittömästi hyvinvointialueelle ja valvontaviranomaiselle palveluntuottajan omassa tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneet asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantaneet epäkohdat.

Asiakas- ja potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneet tapahtumat, vahingot tai vaaratilanteet sekä muut vakavat puutteet tulee ilmoittaa hyvinvointialueelle ja valvontaviranomaiselle varsinkin, jos palveluntuottaja ei ole kyennyt tai ei kykene korjaamaan näitä puutteita omavalvonnallisin keinoin.

Sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajina toimivien henkilöiden on toimittava siten, että asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut toteutetaan laadukkaasti.

Henkilöstöön kuuluvan on ilmoitettava viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta hyvinvointialueen sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle.

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on

sisällytettävä toimintayksiköiden omavalvontasuunnitelmiin. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Sosiaalihuoltolain mukaisen epäkohtailmoituksen vastaanottaneen henkilön tulee käynnistää toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Henkilön on ilmoitettava asiasta salassapitosäännösten estämättä aluehallintovirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei korjata viivytyksettä. Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin erikseen säädetään.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella epäkohtailmoitus tehdään toimintayksikön vastuuhenkilölle, jonka velvollisuutena on ilmoittaa asiasta sosiaalihuoltolain 48§:n mukaisesti sosiaalijohtajalle. Pohjois-Savon hyvinvointialueella mahdollistetaan ilmoituksen tekeminen sekä asiaan tarkoitetulla lomakkeella että asianhallintajärjestelmällä. Ilmoitus tehdään ja siihen vastataan kirjallisesti.

## 6. Pohjois-Savon hyvinvointialueen sotevalvonta

### 6.1 Hyvinvointialueen toteuttama valvonta 2023

Hyvinvointialueen valvontaan vuonna 2023 kuuluu oman toiminnan, yksityisten palvelujen tuottajien sekä hyvinvointialueen ulkopuolelta ostettujen palvelujen valvonta. Hyvinvointialueen toteuttamaan valvontaan kuuluvat vielä vuonna 2023 ohjaus-, neuvonta- ja lausuntotehtävät ilmoituksenvaraisten ja luvanvaraisten yritysten osalta.

Jokaisella Pohjois-Savon hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköllä on oltava ajantasainen omavalvontasuunnitelma (sosiaalihuolto ja yksityinen terveydenhuolto) tai potilasturvallisuus- ja laadunhallintasuunnitelma (julkinen terveydenhuolto).

Hyvinvointialueella toimiviin sosiaalihuollon yksiköihin (yksityiset luvanvaraiset sekä hyvinvointialueen oma tuotanto) tehdään ennalta ilmoitettu valvontakäynti vähintään joka toinen vuosi. Sosiaalihuollon yksiköiden rajattujen lääkevarastojen tarkastus tehdään vuosittain. Sosiaalihuollon ilmoituksenvaraiset toimintayksiköt tarkastetaan satunnaisotoksella valittavien yksiköiden osalta vuosittain (yksityiset ja oma tuotanto).

Eri palveluntuottajien (vanhusten asumispalvelut, erityisasumispalvelut, kehitysvammaisten asumispalvelut sekä lastensuojelun palvelut) kanssa toteutetaan tuottajatapaaminen 2023.

Terveydenhuollon ostopalvelu- ja palvelusetelituottajien suunnitelmallinen valvonta toteutetaan joka toinen vuosi, tarvittaessa useammin.

Terveydenhuollon valvontaa mallinnetaan vuonna 2023 muutamissa oman tuotannon yksiköissä ja samalla luodaan pohjaa terveydenhuollon yksiköiden systemaattiselle ja säännölliselle valvonnalle. Terveydenhuollon syyperusteista valvontaa tehdään tarvittaessa.

### 6.2 Hyvinvointialueen toteuttama valvonta 2024

Valvontalain astuessa voimaan sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavat yksityiset ja julkiset palveluyksiköt rekisteröivät tietonsa Soteri-rekisteriin. Julkisen palveluntuottajan osalta Valvontalaissa on siirtymäaika rekisteröitymisestä vuoden 2026 alkuun.

Hyvinvointialueen tai palveluntuottajan tulee pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisteriote myös silloin, kun henkilö otetaan sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen, johon kuuluu iäkkäiden tai vammaisten henkilöiden hoitoa tai muuta huolenpitoa. Vuoden 2023 loppuun saakka tämä velvoite koskee vain alaikäisten kanssa työskenteleviä.

Jokaisella sosiaali- ja terveydenhuoltoyksiköllä on oltava ajantasainen omavalvontasuunnitelma ja siihen kuuluvat liitteet. Suunnitelma tulee olla laadittu tämän valvontaohjelman mukaisesti sisältäen myös kuvaukset mahdollisista poikkeamista ja niihin puuttumisesta.

Jokaiseen yksityiseen sosiaali- ja terveydenhuollon luvanvaraiseen yksikköön tehdään valvontakäynti joka toinen vuosi. Sosiaalihuollon ilmoituksenvaraiset toimintayksiköt tarkastetaan satunnaisotoksella valittavien yksiköiden osalta vuosittain (yksityiset ja oma tuotanto). Sosiaalihuollon yksiköiden rajattujen lääkevarastojen tarkastus tehdään vuosittain. Jokaiseen oman tuotannon sosiaali- ja terveydenhuollon yksikköön tehdään valvontakäynti vähintään kerran kahdessa vuodessa.

### 6.3 Valvonnan painopisteet vuosina 2023 ja 2024

Hyvinvointialueen valvonnan painopisteet noudattavat Valviran ja aluehallintovirastojen määrittelemiä valtakunnallisia valvontaohjelman painopisteitä.

1. Henkilöstömitoituksen ja -rakenteen sekä osaamisen toteutuminen
2. Henkilöstön kielitaitovaatimusten toteutuminen
3. Turvallisen lääkehoidon toteutuminen
  - uudistunut Lääkehoitolaki (1258/2021)
  - [Turvallinen lääkehoito-opas 2021](#)
4. Asiakkaiden ja potilaiden ravitsemussuosituksen toteutuminen ympärivuorokautisissa yksiköissä
  - [Ikääntyneiden ruokasuositus 2020](#)
5. Asiakkaiden osallisuuden toteutuminen
6. Asiakassuunnitelmien/palvelusuunnitelmien ajantasaisuuden ja toteutumisen tarkastelu

Lisäksi terveydenhuollon valvonnassa keskitytään palvelujen oikea-aikaisuuteen ja terveyshyötyyn.

## 7. Tarvittavat resurssit

Valvontayksikkö:

Valvontayksiköllä tulee olla sotevalvonnasta vastaava päällikkö, jolla on kattava kokemus sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnasta ja ymmärrys valvontatoimesta. Hän toimii yksikössä työskentelevien henkilöiden esihenkilönä ja vastaa yksikön toiminnasta, joten hänellä tulee olla myös riittävä johtamiskokemus. Päällikön tehtävänä on myös toimia yhteistyössä palvelutuotannon, riskienhallinnan, sisäisen valvonnan, asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan kanssa, kehittäen tätä kokonaisuutta vastaamaan hyvinvointialueen toimintaa. Valvontayksikkö tekee yhteistyötä asiantuntijajohtajien (vastaava lääkäri, sosiaalijohtaja ja johtajaylihoitaja) kanssa.

Sosiaalihuollossa tarvittava valvojien määrä on kymmenen: ikääntyneet neljä valvojaa, lastensuojelu neljä valvojaa, vammaispalvelut sekä päihde- ja mielenterveys kaksi valvojaa. Näistä kaksi tulee olla terveydenhuollon asiantuntijaa.

Terveydenhuollossa tarvittava valvojien määrä on kymmenen: kaksi valvojaa perusterveydenhuollon avopalveluihin (sisältää hammashoidon), kaksi valvojaa erikoissairaanhoidon (osastot ja poliklinikat), kaksi valvojaa perusterveydenhuollon osastopalveluihin, yksi valvoja terveysneuvontaan (neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto), kaksi valvojaa psykiatria (sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuolto).

Valvontayksikkö tarvitsee työssään lakimiehen ja lääkärin konsultaatiomahdollisuuden.

Henkilöstö:

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on, että palveluyksiköissä työskentelee aina oikea määrä sopivia henkilöitä oikeissa tehtävissä. Henkilöstösuunnittelulla varmistetaan, että yksiköillä on käytössään sopiva määrä sen tarvitsemia osaamista sekä ennakoitaan henkilöstön kehittämistarvetta ja -kustannuksia.

Hyvinvointialue palvelujen järjestäjänä seuraa sekä oman että ostopalvelutuottajiensa henkilöstön laatua ja riittävyyttä

## 8. Raportointi

Seurantatiedot ja julkiset valvontatiedot raportoidaan asiakaskokemusjaostolle, asiantuntijajohtajille ja julkaistaan hyvinvointialueen julkisessa portaalissa.

### **Valvonnan ja ohjauksen periaatteiden ja prosessien määrittely**

#### **Periaatteet**

Sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonta keskittyy hyvinvointialueella yhteen yksikköön. Valvontaa tekee valvontatyöhön erikoistunut henkilökunta.

Hyvinvointialue valvoo alueellaan kaikkia toimivia yksiköjä, vaikka palvelua ei kyseiseltä yksiköltä ostettaisikaan.

Valvottavat kohteet, niiden erityispiirteet ja valvontamenettely on kirjattu hyvinvointialueen valvontasuunnitelmaan.

Valvonta ja ohjaus on samanlaista sekä yksityiselle että omalle toiminnalle.

Valvonta kohdistuu sekä sosiaali- että terveydenhuoltoon ja on oikein kohdennettua ja oikeasuhteista.

Valvonta perustuu palvelutapahtuman riskiarviointiin, jossa asiakas- ja potilasturvallisuus on keskiössä.

Valvonnassa korostetaan omavalvontaa ja tuottajien vastuuta

Valvonnalla varmistetaan palvelujen laatu, sekä asiakas- ja potilasturvallisuus.

Valvonnan periaatteet tarkentuvat uuden valvontalain julkaisun jälkeen

Valvontaviranomainen toteuttaa sosiaali- ja terveyspalvelujen valvontaa ensisijaisesti antamalla palvelujen tuottamisessa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa ja seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä palveluntuottajan/ -järjestäjän kanssa.

**Liitteet**      **Lääkehoitosuunnitelma (malli)** Valmistuu alkuvuonna 2023  
**Omavalvontasuunnitelma (malli)** Valvira  
**Asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelma 2023** valmistuu vuoden 2022 aikana